

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

ÅLSTRUP

LOLLAND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	25.01.2011
Besigtiget af:	Nanna Secher Larsen
Journalnummer:	2010-7.82.07/360-0001
Kommune:	Lolland Kommune
Adresse:	Rødbyvej 45, 4920 Søllested
Betegnelse:	Ålstrup
Fredningsår:	1945
Omfang:	Hovedbygningen (ca. 1800)

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Ålstrup ligger på et fortidsmindefredet voldsted omgivet af vandfyldte grave på alle sider. Den enlængede hovedbygning er orienteret øst-vest. Bygningen er opført som beboelse for godsejeren og fungerer stadig som sådan i dag.

Ålstrups hovedbygning er en etage høj, opført i pudset, hvidkalket fuldmur. Den murede sokkel er sortmalet. Det halvvalmede tag er af røde teglsten og bærer tre skorstene med sokkel og krave. Både gård- og haveside er symmetriske med henholdsvis hoveddør og havedør som midterparti. Vinduerne er ældre, med en enkelt sprosse i underrammerne. En syvtrins granittrappe fører op til hoveddøren, som er af umalet træværk. Der er udvendig adgang til kælderen både fra den østlige og den vestlige gavl.

I det indre har Ålstrup bevaret en langsgående hovedskillevæg. Fra forstuen er der adgang til en central gang, der forløber langs skillevæggen til vestgavlen, herfra er der adgang til loftet. På havesiden af hovedskillerummet ligger der et antal mindre værelser, tre store stuer samt et køkken, der er indrettet i nyere tid. Fra køkkenet er der adgang til kælder og loft. Mod gårdsiden er der foruden forstue: en stue og et antal værelser.

Kælderen har en central gang, hvorfra der er adgang til det tidligere køkken samt til et antal birum så som vaskerum og rullestue. I den vestlige ende har kælderen otte middelalderlige krydshvælv.

På loftet er der to pigeværelser.

— BYGNINGSHISTORIE

Ålstrup udspringer af en hovedgård i landsbyen Olstorp. Første kendte ejer af herregården er Iven Foss, der i 1438 skrev sig til Ålstrup.

Erik Grubbe flyttede hertil i forbindelse med at hustruen Anne Vasspyd (-1585) arvede Ålstrup, et vidnesbyrd om, at gårdens bygninger på dette tidspunkt må have været betydningsfulde. Sønnen Peder Grubbe (-1614) arvede i 1585 Ålstrup, som han omkring 1605 lod nyopføre, da han havde ladet gården nedrive. Den nye flerfløjede hovedbygning i bindingsværk med kældre – hvoraf der endnu findes otte krydshvælv i den nuværende hovedbygning – blev rejst på et nyt dobbelt voldsted, hvoraf kun holmen med hovedbygningen endnu eksisterer.

Ålstrup blev i 1661 forenet med Tostrup (Christianssæde), da Joachim Gersdorff (1611-61) erhvervede gården. Frem til 1928 – da gården igen blev selvstændig – henlevede den en tilbagestående tilværelse som forpagtergård. Fra 1729 som en del af grevskabet Christiansborg – fra 1741 benævnt Christianssæde.

Omkring 1728 – det år Christian Ditlev greve Reventlow (1671-1738) overtog Ålstrup – blev hovedbygningen fra 1605 nedrevet, med undtagelse af dele af kælderen, og erstattet med den nuværende hovedbygning i bindingsværk i et stokværk beregnet til bolig for gårdens forpagter. Adgangsvejen gik gennem den trefløjede avlsgård, tilnærmelsesvis symmetrisk placeret foran hovedbygningen.

1774 undergik Ålstrup en restaurering i forbindelse med, at Christian Ditlev Frederik greve Reventlow (1748-1927) og hustru tog bolig på gården frem til 1775. I den forbindelse fik hovedbygningen bl.a. en ny tresidet hovedtrappe, formentlig tegnet af greven selv, som senere er erstattet af den nuværende ligeløbende trappe med gelænder til hoveddøren. Den nuværende pudsede facade daterer sig formentlig også til ombygningen i 1774.

I nyere tid er den gamle avlsgård nedrevet og to nye symmetriske avlslænger er opført. Ligeledes er vejen til gården flyttet, så ankomstvejen løber fra vest og nu flugter hovedbygningens facade. Flere broer over voldgraven er ligeledes kommet til.

— KILDER

Aage Roussell; Danske Slotte og Herregårde, anden udgave, København 1965, bind 6
C.C: Haugner; Sønder Herreds historie, topografi og statistik, Nakskov 1924

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ved Ålstrup knytter sig til bygningens beliggenhed på et voldsted omkranset af vandfyldte voldgrave.

Yderligere ligger der en miljømæssig værdi i de to nye avslænger, der er lagt omkring den tidligere gårdsplads. Disse er med til at definere omridset af den ældre avlsgård, der tidligere lå på det samme sted. Avslængerne er ikke omfattet af fredningen.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Ålstrup er i det ydre knyttet til bygningens symmetriske og klassicistiske udformning samt til bygningens beskedne størrelse beregnet til bolig for en forpagter eller medlemmer af grevefamilien. Desuden rummer voldgraven om hovedbygningen vidnesbyrd om stedets historie tilbage i tiden samt om forgængerer til den nuværende hovedbygning..

De høje ubrudte tagflader rummer desuden en sjælden bevaret kulturhistorisk værdi der vidner om, at tagetagerne først i senere tider er blevet udnyttet til beboelse. Dertil kommer facadebehandlingen, hvor et pudslag kamouflerer det bagvedliggende bindingsværk, hvorved hovedbygningen har distanceret sig fra det oprindelige avlsanlæg, ligeledes opført i bindingsværk.

I det indre knytter de kulturhistoriske værdier sig til bygningens overskuelige plan med hovedskillerum med de repræsentative stuer mod haven og værelser mod gården. I kælderen er den kulturhistorisk værdi knyttet til det gamle køkken og de tilliggende birum, hvis inventar fortæller om den tidligere funktion og tjenerskabets arbejdsgange. De kulturhistoriske værdier giver både i det ydre og i det indre et autentisk indtryk af bygningens udseende og funktion før i tiden.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Ålstrups arkitektoniske værdier knytter sig i det ydre til bygningens enkle og symmetriske udformning i hvidpudset murværk med jævnt fordelte vinduesfag. De ubrudte tagflader af røde vingetegl samler bygningen og tagryggens tre skorstene understreger den overordnede symmetri.

I det indre knytter de arkitektoniske værdier sig særligt til de repræsentative stuers forløb en suite langs havesiden, forbundet af dobbeltfløjede fyldingsdøre. Hertil kommer de klassicistiske interiørers udsmykning med fod- og brystningspaneler, stuk, smalle pilastre, nischer, fyldingsdøre, revledøre, gerichter, ældre dørgreb og ældre plankegulve. I kælderen knytter de arkitektoniske værdier sig til de rødmaledede revledøre, de ældre, patinerede klinkegulve, de fritliggende tømmerkonstruktioner og ikke mindst de otte, hvidkalkede krydshvælv i kælderenes vestlige ende.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Idet ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den generelle materialeholdning med alle detaljer, herunder konstruktionen i pudset og hvidkalket grundmur, de ubrudte tagflader af røde tegl samt den overordnede symmetri på gård- og haveside.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningens plan med repræsentative stuer mod haven samt mindre værelser mod gården og i den vestlige ende. Endvidere knytter de bærende fredningsværdier sig til alle ældre detaljer i stueetagen, herunder paneler, stuk og fyldingsdøre. I kælderen knytter de bærende fredningsværdier sig til den centrale gang, de ældre gulvbelægninger, det ældre inventar samt de middelalderlige krydshvælv.

— ANBEFALINGER

Det anbefales:

- at helrudevinduet i den østvendte gavl, ved senere udskiftning erstattes af et opsproset vindue af traditionel type.